

JURNAL

PENTRĂ PESHÎNDIPEA ȘTIINȚELORȘ NATURALĂ ȘI ESAKTE, ÎN TOATE KLAȘELE

Pedișeats
BCU Cluj / Central University Library Cluj
de

PROFESOR DOCTOR IULIUS BARASH.

N°. 16.

(Anșlș alș natșrlea)

Bșkșrșentș

30 Aprilie, 1859.

Comșnderea: Apta tabașiei — Oșrșlș și animașlș. — Dietetika. — Komșnirãșionș știinșifice miș.

Apta tabașiei.

I. Istopiea așestei apte.

II.

Dșne țele esșșe în artișolșlș I, daktș
vomș arșnka o prșvipe așșpra aptei tabașiei și
așșpra diferite lorșș prodșkte lorșș ei, o sș ve-
demș kș mirare, kișș de mare este inflșinșa a-
çestei apte în indșștriea oamenilorș și kearș
în desvolțarea kșlșșrei lorșș.

De la animalele țele mai komșne la noi
pșntș la samșrșlșș prșçioșș din Siberia, toate așș
kontșrșșitș a elarșii sfera kșșomștișiei și akșii-
nei noastre așșpra pșșmintșlșș, și açeste ani-
male așș kșmatș açeasta prin pșlea lorșș, kș a-

șșșorșlșș aptei tabașiei. De açeoa pșștemșș ție-
kș în tołșș pșrșșlșș animal, pșșmai kłasa animalelor
natșrșnede sașș mamifere (portșștoare de ție) pș
a datșș çivilizãșișnea și kșlșșra. Kșçii pșșmai a-
çeste animale așș pșlea de tabașie și de blașș.
Apoi pșlea și blașșa, șoakșș șpșș rolșș foarte
mare în indșștriea pșșșlilorșș.

Daktș va çine va sș așșle pșșșimea impor-
tanșiei aptei țebșçiei și inflșinșa sa în soçie-
tatea șmanșș, sșșș așșkșș aminte țele kșrșș-
toare: pe pșșmintșș esșșșș 1000 mișioane de oa-

menî dintre care 250 aproape ($\frac{1}{4}$ parte), trъ-
eskъ în Европа. Apoi fiindă-къ fie-каре Евро-
пеанъ поартъ чизме, саъ панъчи, саъ иминеи; de
ачеа e învedepatъ kite milioane de пеi келъ-
eskъ нъмаi Европаиi пе анъ ши kite milioane
de банî съ вартъ pentръ fie-каре анъ нъмаi în
Европа pentръ артиколълъ пейлоръ ши лъкрърей
лоръ, ка съ факъ фелърими де мосъре, де ла ими-
неi църанълъi пинъ ла елеганта болинъ а Да-
меi din Parisъ. Eatъ ши о алъ observaцие.
Инкъ пайте къ мълдi анi, s'a калкълатъ къ нъмаi
în Франчиа съ фаче пе анъ 100 milioane de
mesъре (патоли ш. ч. л.) каре съ сзе, зна несте
алта, ла съмъ де 350 milioane франчи; printр'a-
чeastъ индъстрие, валоареа пейлоръ primitive съ
индоемте. Мареле Дъкалълъ de Hesse în Гер-
mania, d'нде се еспортъ мълдime де пей де
вакъ ши де лакъ, а виндътi în анълъ 1851 съмъ
де 1,150,000 пей де видеi, а кърора лъкраре а
окъпатъ ши а хрънитъ 3000 лъкръторi în ачeastъ
царъ микъ. Eatъ крпатълъ кинтиръ алъ индъстриеi.
Апоi kite milioane де оаменi съ folosesкъ де
ачестъ кинтиръ! Де ла аргикълорълъ каре креште
воi, пинъ ла табакъ, чизмаръ, фабрикантi де вакъ
ши де лакъ ш. ч. л. Eat импортажа инфъиндъi
знъi синърпъ артиколъ де индъстриi, асъра соче-
тъдеi змане în ценере!

Dаръ табачиеа este ши знъ mare мижлочи-
торъ а релационлоръ интернационале ши а ко-
мерцълъi între диферигi поулъ. Синтъ în Ame-
rika meridionalъ, niute state мичi (прекъм Буе-
нос-Айрос, Montevideo ш. ч. л.) каре н'аръ авеа
ничi о релационе къ Европа, дакъ нъ prin ес-
портационеа пейлоръ. Ачесте църi аръ fi fostъ пер-
дсте pentръ кълъра ши комерцъ, дакъ пайте
300 де анi н'аръ fi интродъсъ аколо де ла Еъ-
ропа вите коръсте, адекъ воi ши виволи (каре н'аъ
есисталъ în Америка) ши дакъ ачесте animale нъ
s'аръ fi имълдитъ аколо d'атъчи инкоаче интр'атта къ
нъмаi statълъ Montevideo а тримисъ ла Европа
în анълъ 1853 знъ milionъ пей де воi ши каi

Табачиеа este пинъ ла знъ gradъ ши мъсъра
крештепей индъстриеi ценерале ши диферите църi.
Este крпосъ а ведеа къ знеле църi аъ пайн-
талъ интр'о деосебитъ памъръ а ачестеi арте, пе
киндъ аъ ръмасъ индъртi интр'о алъ памъръ.
Ресълателе крпосеа а даътi în привинца ачеста,
еспортационеа индъстриаъ mare din Londonъ în
анълъ 1851; аколо s'a възстi челе зрмълоаре,
адекъ: къ чеа маi бнпъ пело де мънъштъ ши
пелеа сафанъ съ лъкреазъ în Франчиа; чеа маi
бнпъ пеле де тапъ, съ лъкреазъ în Англича ши
Белчиа; чеа маi бнпъ пеле де лакъ прекъмъ
ши пеле де черълъ лъкратъ, вине din Герmania;
челе маi бнне жъле вине din Persia каре în 10
анi де ла 1824 пинъ ла 1834, а еспортатъ
1,665,533 пей, авиндъ гретатца де 37 мили-
оане фунчи.

Дакъ реканитълъмъ ачеа че амъ зисъ аичi
деспре историеа артеi табачиеi, о съ ni се арате
челе зрмълоаре: табачиеа este огаинда ценълъi
зманъ. Прекъмъ оменипеа а инченстъ къ стареа
чеа маi крпдъ ши съваликъ ши инчетъ, инчетъ s'a
пайнталъ пинъ ла кълмеа перфекционеi; аша ши
арта табачиеi. Апоi, прекъмъ în societatea мо-
дернъ, лъкрърило каре лъческъ în окi мълдimei
аъ о mare валоаре, аша ши în тимълъ nostrъ
пелеа де лакъ каре лъчените, жоакъ знъ полъ
mare în societate. Акъмъ, фъръ чизме де лакъ,
нъ поате чине-ва съ се презинте интр'анъ „са-
лонъ къмъ се каде“. Аколо, нъi интръбъ чине-ва:
дакъ креерii сеi синтъ лъминати, дакъ лъ-
ческъ симъиминте фремоасе în inima sa; e дес-
тълъ къ чизмеле де лакъ лъческъ фремосъ ши
eatъ къ e вине прiимитъ. Аша e лъмеа; аша
e кълъра în знеле локърi; о кълъръ де лакъ,
стрълъчените пе din афаръ ши пълнтръ e о бар-
барие крпдъ.

Îн артиколълъ вииторъ, vomъ ворви деспре им-
внълъдърило in арта табачиеi, продъсъ пр'н про-
преселе мълдimei физиче ши химиче.

Омълъ ши анималълъ.

Синтъ мълдi каре интръбъ къ дрентъ квинтъ:
оаре мълдimeа noastrъ d'астъзи н'а изълитъ а гъsi
о definiционе жъстъ între омъ ши анималъ? Оаре

ea totъ нъ este în stape а ne зиче: prin че ка-
ркторе съ деосебенте омълъ d'анималъ? Este
интъръ къ пайте доъ, тpei мii де анi, киндъ аъ

infioritș inkr skoalele filozofilor in Atena. un filosofă a zisă kă mare amfase și sepiozitate ne kaledra sa: „Omăă este o ființ vie kă doz ničioare, fъръ arinī și fъръ nene“. Darș in achestă mințlă, măkalităă *Diojenș* lăz unș kокош viș, ū a pēnt nenelē și arinīle și l'a arēnkaiș in mizlokăă sълeī, naintea skolarilorș, stri-rindș: eatș omăă alș profesorașī Dv. Toatș lămea a risș și eăă a arēlatș print'acheastea, neажнupeea aчesteī definigiune a aчestī profesoraș de filosofie. De atnчī nīnъ акъмă, a tpekăș măte секъle, măte sisteme de filosofie s'ăă săkchedatș zna dăne aлtă mi întrebarea: че este omă? Prin че се deosebente de animală? Între unș kăvintă: че este definigiunea omăă? Aчeastș întrebare, zичemă, a pтmasș mi nīnъ акъмă fъръ pтsнsнsă.

Aчeastș difikăitate însz esistș mai măitș nentpș omă de intințe, de kītș nentpș omă de pīndș. Чe.ăă dăne xpītъ zичe in skърīē: animalăă lăkreazъ dăne instinkte mi omăă dăne o voingъ libeртъ.“ Darș dakъ merpēmă mai de-naple tpekīndș чева neste opizontăă omăă kе-тmăă, o sъ vedemă kъ o sъ nī se prezente mi in aчeastș definigiune o neажнupeea mi impеrsekūigune. Sintș o mălūimo de oamenī d'o inteliēenēz debīlъ. oamenī semi-imbecīlī, (zшopī de mīnte) mi idiogūī (pшomī) lа kape nș nstemă sъ zичemă kъ lăkrezș dăne inspiagiune a paūig-nel mi a voingēī libere. Sintș oamenī keapș intelenūī, darș soaple pasionagī kape lăkrezș dăne pasīgnīle лopș oapre Eī insvūī, in mo-mente kīndș aș sъnče peche, kondemntș aчeste ак-ūgnī; kă toate aчeste, kīndș pasīgnīle лopș ū vorș aurinde din noș, eī eopș lăkra din nоōē iapș ka oamenī pasionagī (kă natimī) darș nș ka oamenī intelenūī; in fine sīntș konīī, zmin-tūī, beūī, oamenī in delīpīī, lа kape nș nstemă zичe nīch de kōmă kъ lăkrezș kă intelenūigune mi voingъ libeртъ. Ne d'atș naple, vedemă nīnte animalē, pkekъmă maimēzē, kīnī, elefanūī kape lăkrezș de măte opī k'o mare intelenūigune mi nș nstemă tьrădšī, nīchī int'pēnș kīnș kъ aчeste lăkърpī sīntș lа aчeste animalē pezzatăă kneī voingē sшontane (de sine) mi libere. Kă toate aчeste, idiotsăă, semīmbecīlă mi zminitș, de mi nș lăkrezș nīchī odatș dăne paūigune mi voingū libeртъ, sīnt tot upīvīūī ka oamenī mi чine ū omoapъ,

konitș o omočidere; ne kīndș nīchī odatș mai-măzā чеa mai intelenantъ, elefantăă чe.ăă mai intelerkăă, n'a fostș pīvīūī ka oamenī mi moap-tea лop nș e pedensitș de nīchī o leūisagiune.

Înt'adevъrș, dakъ sъ ūitș чine-va lа o mai-măzē mīmpangъ (vezī Isisș 1958 No. 3). mi asde kъ aчestș animalăă tpeunte int'о societate or-ganizatș, kъ e kapabilă de simtimente de pes-bșnaple mi de pekșnōmīngъ, kъ, kīndș sъ simte impșkăts de rлонūz unș vīnъtopș, nșne mīna sa ne pānъ mi o astēpъ ka sъ nș neapzъ măitș sъnče, se vaitș mi osteazъ intokmăī ka unș omă kape are o dărepe mare; apōī dakъ ne d'atș naple arēnkēmă okīī asșnapa unora pase mi по-пелagiunī de oamenī, s. e. asșnapa попъlăă nș-mitș Esquimaux kape лokșente in đpīle по-лape, saș asșnapa unopș попъlăigunī sълbatīche, derpadate in pēnkīlă de vedere fizikă mi mo-rală, kape лokșeskă in inszlele fokăă in sădăă Amerīcheī (vezī alъtsрata fīgъrș); fьkīndș zичemă, o komparagiune inтpe mīmpangēă mi omăă de lа inszlele de fokă; o sъ fină sīlūī a ne inтpeva inшīne: kă че drentș nșmīmă ne mīm-pangē, maimēzē; adekъ animală mi aчestopș fi-inge din inszle de fokă, đmă nșmīpea de omă mi de fpate?

Unī aș zisș drentș definigiune inтpe omă mi animală (măimēzē); omăă zмe.ăă imbъrkatș mi animală zмe.ăă kă pelea гоалъ. Darș kīūī nouăī de oamenī sълbatīchī nș merpș mi акъmă kă pelea гоалъ? Kīūī konīī de điganī kă pelea гоалъ ka in timăăă lăī Adamă, nș ne inлlānīmă keapș in sлūăă čīvīlăzagiunei noastpe! Oape nș sīntș aчe.ūī konīī, fiingē zmane? Oape kīndș sīntemă in rīrlъ saș in baea pșeaskъ, amă in-četatș a fi oamenī, leпtđī đš omenīpea noastp in чe.ă.ăă unde ne dezbъrъmă? Înt'adevъrș pшoverbăă zичe: „xāncelē fakș oamenī“ darș omīnīstīngū artistilorș kă aчe (kpōitopīlorș) nș merpe nīnъ alitā, a upelinde kъ dakъ eī n'ap esista in lăme, noī n'amă fi fostș oamenī!

Alūī aș zisș: omăă este sīnъpa fiingъ vie kape inтpevīngēazъ fokă, ne kīndș nīchī unș alș animală n'ape tpevīngъ de fokă. Darș nīchī astș definigiune nș e intokmăī esaktș; kъchī, oape kalēmăă in desepta kape nș inтpevīngēazъ fokăă ka sъ.ūī fakș spīntșpa mi unșe vьkate de vīnatș sьrīș шгоа lăī, mi merpe kīte-

În dreptul acestei lucrări intelectuale la
și copiază timpuri, vom avea aici o asemenea
lucrări care vor fi la și animale timpuri.

Вялнеа timpuri a aflată că în pământ se
afară o scroafă salvatică (mistreată) ca și ei;
ea dorimte mai ca să prinze și psihic
și să timpuri carne la frațet. Dară știe
că înțea o va știa, o va prinde și atunță
ea e nepăzită să dinții săi cei teribili. Ce
face dară șireata de вялне? Пинț kindă не
мерце ла ачестă vinală, кьтъ дзие о вькатă de
lemnă, o пне мнгу trănă și și арборă și să

esepsează a șta de ла пшінтă ла кьптіилă
lemnă și мi d'аколо ла vіrfăлă арборăлă мi а-
cheastă к'о ішеалă аша de mare în кiтă мi-
strează să не poate să'лă șrmeze. Дзие че с'а
esepsează bine ашă-felă, мерце ла локлă șndе
vănșente кă este prada sa, prinde аколо și
psiș мi șце кьтре ашăлă каре 'ші-а претітă.
Kindă аженце ла пичіорăлă арборăлă, іndată șаре
не lemнă, din lemнă ла vіrfăлă арборăлă, аколо
пшінкă кă odінт не psiș nainte okіloră mamei
sare каре știră кă șrie ла пичіорăлă арборăлă
și не poate să șrmeze не ршнторăлă прогені-

Oamenii sălbatici locuitori în insulele de oră în sârbăлă Americăi.

șrei șare. Чие poate nera кă ачестă lucrări
a вялнеі тинере, не este о lucrări іndеленуалă?
Peșatatsăлă șnei rîndiri мi а prevedereі?

Чие este dară în șape. șkindă компара-
цине інтре пшмiта lucrări а копиалă мi а вял-
неі тинере, ка să не зiкă: аiчi інчезазă ін-
stінкă de animală мi аколо інчепе раізінеа мi
voінца лiберт de omă?

Niminea не e în șape а face ачеста.

Oamenii în ченере, 'ші імаініă кă ачеза
че face și animală, ашеа пшкăлă, ілă face prin
instінкă; dară eі șiлă кă мi копиалă ашеа пш-
кăлă а кьрșia інчепенуț este не ачезамі мiне

ка мi а animalăлă; кă мi копиалă, зичешă,
face мште аізіні каре не poate fi контрișіте
șnei інчепене, чi тревше să fie прівіте ка ак-
ціні інстінкiше. Dară казза ачестеі конфізіні
este кă animalеле să desvoалт în ченере foarte
кьрiнă. Și мiнзă de doi șăл trei ані. are toate
fактăгiле șiлă калă крескăлă мi перфектă, не
кiндă інтре șiлă omă крескăлă мi перфектă мi ін-
тре șiлă копиалă de 2 șăл 3 ані, че дiференуț і-
mensă! Ачестă мепсрă інчезă а десвоалтреі
фактăгiлорă noastre інтелектуале мi пенедо
desvoалтареа eі ла animalе, face кă не імаі-
пшмă кă animalеле șiнă пшкăлă кă тоатă інтел-

în timpurile ordinare și de pace; în timpurile de revoluționare, ei devin oameni cei mai sângeroși și violenți. Croitorilor îi place mătă a vorbi politică din kafenele; darș mătchelarilor le place a țira în puzăle kătră la ceremonie, priimiri mare politice. Țizmarii, din kontra, aș o antipatie de politikă și le place mătă a se ocupa kă kvestiuni de religie. Mătți fanatici și mistici în religie, aș emită din tarma țizmarilor.

Țizmarii aș de mătă ori și o vinț poetikă. Ama era vestită în sekulare de mizokă țizmarăă *Iakovă Booms* nentpă filosofea lăi mistikă și *Hans Sachs* nentpă poezie ale. Darș esalagănea religioasă a țizmarilor, a-jăne papă la gradăle de zmintire și ačeasta este iară priverăăle meseriei croitorilor. Po-nlagănea kaseilor de zmintiri în Europa, se rekrăează mai kă scamă din tarma boerilor (novilelor), jurnalistilor, poezilor, teologilor și a croitorilor. Croitorii, cheă nă nă, nă poate să se vaită, kăci se află în societate vânt.

Lănuimea vieci i a oamenilor este iară întp'ănă raportă dipentă kă meseriea loră. O meserie kare dă omări bogăcie și nă nă osteneală, va da meseriașăi și o viață mai lăngă; fiindă-kă este akămă o faultă konstatată prin statistikă, kă bogăcii trăesk mai măt de kăită sțrăcii și ačeia che aș o viață vnoară, trăeskă mai măt de kăit ačeia kare nă năkă viața lor în mătka grea, osteneală și griă. Este dar invederat kă, kăp din nă nă de vederea a dietetice, ară fi vine kă toată lămea să fie bogat. Negremită, nă nă kare aș lăsată konilor loră kăte-va mi de galăni, saă kăte-va momii în moștenire, aș ingriăită mai vine nentpă lănuimea vieci a konilor loră, de kăit ačeia kare îi n'a lăsată nimă în moștenire; afarpă nă mai de trini, ostika, boala lămeaskă și alte asemenea darșpă de moștenire.

Țrătoarea tabă statistikă poate să ne dea aș esemăle de lănuimea vieci în raportă kă meseriele oamenilor. Ama s'a arătată kă preoții trăeskă mai mătă de kăită toci (preoții katolici mai mătă de kăită lăterani.)

- Dăne dină vine komersană.
- Dăne dină vine amăoiăii slăsi.
- Dăne dină vine apindăii.
- Dăne dină vine milării (în timpurile de pace).

Pe țră vine advokăii și denșăii kamăriilor.
 Pe țră vine artistii.
 Pe țră vine profespii și
 Cei dăne țră sântă medicii (Doktorii.)
 Ama darș: întpe toate klasele societăci.

preoții aș viața chea mai lăngă și medicii aș viața chea mai skărtă.

Eată și o altă tabă statistikă kare ară și inflăința kredinței asăpă imăgierei poplăgăne și slă și asăpă lănuime vieci ceterilor. Eată o komparăție a imăgierei poplăgăniilor în fie-kare aș în țrătoarele slăsi.

- A. Statșpă katolice.
 În Franția, imăgierea anăal este $63/100$ procentă a poplăgăne.
 În Austria, imăgierea anăal este $96/100$ procentă a poplăgăne.
 În Bavaria, imăgierea anăal este $95/100$ procentă a poplăgăne.
 În Napoli și Roma, imăgierea anăal esă $85/100$ procentă a poplăgăne.

- B. În statșpă lăterane.
 În Prăsiă, imăgierea anăal este $1,83/100$ procentă a poplăgăne.
 În Saksonia, imăgierea anăal este $1,79/100$ procentă a poplăgăne.
 În Anglia, imăgierea anăal este $1,39/100$ procentă a poplăgăne.

Este invederată kă poplăgănea krește mătă mai mătă în statșpă lăterane, de kăit în statșpă katolice. Asta ne adăche aminte ačeia che a zisă déja Voltaire adekă: kă kăit o țară are mai mătă zăle de sțrătoare în ană, kă alită poplăgănea krește mai nă nă în ačeastă țară. Șăă a observată aiă zikăndă: să vede kă oamenii sântă mai nă nă dă nă la fache de konii în zăle de sțrătoare, de kăit în zăle de lăkră. Ačeasta ne adăche aminte d'o altă observăție adekă kă, sțrămanii kare mătcheskă toată zăle, aș mătă konii; ne kăndă chei bogăci kare nă mătcheskă, aș nă nă konii. Eată o materie de rindire!

Șăpe a avea o idee mai vântă desăpe natimile prodșse de diferite meserii; o să împărimă aiă ačește meserii în diferite klase. Adekă în meserii kare prodșkă boale prin poziționea anormală ale korăni; saă prin osteneala prea mare; saă prin esnoziționea la o temperatșpă aerăă vătătoare sântăci; saă prin nekărdănea a răă în kare zăeskă ne omă a tră, saă prin kărată otrăire; kăci o să vedemă kă sântă meserii kare otrăveskă kărată viața omări.

a. *Natimile prodșse prin poziționea korăni.* În priveră ačești, sberăă chele țrătoare. Poziționile korăni la diferite meserii sântă foapte variate. Ama s. e. croitorăă weade drentă kăndă lăkrează, țizmarăă weade kărată, timălarăă eș în niăoare, skăntorăă weade în denă. Țăctorăă de lemne sântă mai mătă kărată, asemenea și lăkrătorăă în mi-

пеле; чепръзарялѣ змѣлѣ. Тѣрнопрялѣ стѣ ин пичіоаре ла зпѣ локѣ ши нѣмаі зпѣ пичіорѣ лѣкреазѣ инвирлиндѣ роата машиней ш. ч. л.

Fie-kare din aceste poziziuni are natimile sale proprii. Aşa vedemъ кѣ ачеіа каре медѣ мѣлѣ не сказнѣ пѣтмескѣ мѣлѣ де кондестінеа зпнцелѣі кѣре оргanelе вѣрцїї; ачешї оаменї сѣферѣ де трїншї (emoroide) кѣ тоатѣ перспектѣвїла лорѣ свїтѣ каре сїнлѣ: констїпацінеа (inspraxis); зпнлѣтѣра де фїкатѣ ши де сїлїнѣ ipochondria ши меланколіа. Дарѣ ши кондестініле зпнцелѣі кѣре кордѣ (їнімѣ) ши плѣтнїї, прїн зрѣаре натимїле де їнімѣ ши де плѣтнїї сїнлѣ asemenea efecte а зпсї вїеці sedentare адекѣ петректѣ не сказнѣ. Targma їнвѣдїцїлорѣ ши а скрїпторїлорѣ, апарцїне ла ачеа їз класѣ де пѣтїмашї; де ачеа повѣдїсїнѣ не оаменїї де лїтератѣрѣ ши де кондеїѣ, а се обїчнї стѣ скрїе стїндѣ ин пичіоаре ши стѣ чїтеаскѣ сїндѣ кѣкатѣ ин патѣ. Кѣноаштемѣ не зпѣ омѣ каре а скрїсѣ ши чїтїтѣ мѣлѣ ин вїеца са ин асїѣ-фелѣ де модѣ ши а скѣпатѣ де мѣлѣ медере ши де трїншї. Чїне аре кѣрїосїтатеа д'а фаче кѣрїндѣ кѣношїндѣ кѣ патїма нѣмїтѣ трїншїї, стѣ меазѣ нѣмаї зпѣ анѣ не фїе-каре зї кїле треї, патѣрѣ оре немїшкѣтѣ не сказнѣ ши стѣ беа треї, уатѣрѣ кафеле петре не зї ши їлѣ їнкредїндѣмѣ кѣ кѣрїндѣ о стѣ ажѣнгѣ ла скопзлѣ стѣ.

Новецеле date де кѣре шїїндѣ їїенїкѣ оаменїлорѣ сїлїцї прїн месерїеа лорѣ а медеа мѣлѣ не сказнѣ, ка стѣ скаше де натимїле продѣсе де ачестѣ фелѣ де вїецаѣ, сїнлѣ чело зрїнцїоаре: стѣ меазѣ омѣ не о перїнѣ де пеле ротѣндѣ, їзкѣтѣ ка зпѣ черкѣ, зпнїлѣтѣ кѣ перї де калѣ ши гѣзрїтѣ ин мїзлокѣ; дѣне че а меазлѣ кїле-ва орї, стѣ се скоале, стѣ се пїмїбе мѣлѣ, стѣ ши фреаче меалеле кѣ мїна сѣл стѣ сїеле меалеле кѣ вѣрете моїатѣ ин апз рече, челѣ нѣгїнѣ одатѣ не зї; стѣ ноарте бестїмїнте ларцї (нѣ панталонї стрїмїцї нѣ аша ла модѣ, ин каре омѣл нѣ нѣмаї кѣ este ґенатѣ, дарѣ аре ши кѣвїнтѣ стѣ се

teamъ d'o katastrofѣ пѣвлїкѣ кѣмѣ, este adese-орї descrie вїн романцеле лї Paul de Coc); asemenea тревѣ asemenea оаменї стѣ се пѣзеаскѣ де мїнкѣрї греле каре зпнлѣ (їнте, мастре, fasole, бобї, карнеа грасѣ, пїне преа неарѣ) ши стѣ нѣ беа лѣкрѣрїле снїрїѣоасе.

Natimile prodѣse прїн месерїїле каре сїлеск не омѣ стѣ stea ин пичіоаре, сїнлѣ: osteneалѣ ши тремѣрѣтѣрѣ ин пичіоаре; validitate; слѣвїреа дїцестїнеї; дѣрепеа ши стрїмбареа оскѣлї снїнѣтреї (шїрѣлѣ снїнѣтреї) ши кондестїнеа їнцелѣї ин оргanelе abdominalе (вѣрцїї) ши маї кѣ seamъ ин пичіоаре. De ачеа, ачешї оаменї сїнлѣ маї кѣ seamъ сѣзшїї ла зпнлареа вїнелорѣ ши ла рїнї тронїче ин пичіоаре. Ачесте натимїле гѣсїм adese-орї ла слѣцї, келперї дїн вїртѣрї, прекѣвїцї каре стаѣ мѣлѣ ин пичіоаре ш. ч. л.

Aчесторѣ оаменї повѣдїсїнїте їїенїа д'а змѣла мѣлѣ дѣне че аѣ стаѣ мѣлѣ ла зпѣ локѣ ши маї кѣ seamъ а фаче кѣ корнѣлѣ лорѣ мїнцкѣрї нѣмїте ґїмнстїче; а се скѣлда ши а nota десѣ ин рїѣ ши кїндѣ н'аѣ тревїнцѣ стѣ stea ин пичіоаре, е маї вїне стѣ се кѣлче не зпѣ патѣ де кїлѣ стѣ меазѣ не сказнѣ.

Natimile prodѣse де медереа ин ґенскї, кѣ корнѣлѣ кѣрѣатѣ, сїнлѣ маї раре; кѣчї ачестѣ позїїїнеа а корнѣлї о маї рарѣ де кїлѣ чело precedentе. Ачестѣ аномалеле позїїїнеа а корнѣлї, продѣсїе кондестїнеа сїнцелѣї кѣре кап ши пентї; де ачеа дѣрепеа де канѣ ши дїспозїїїнеа пентѣрѣ аномлексїе; дѣрепе де пентѣ ши дїспозїїїнеа пентѣрѣ офїкѣ. Кїлѣ се поате, стѣ се фераскѣ омѣлѣ кѣ стѣ нѣ їмѣрѣїїнеазе о месерїе каре чере о asemenea позїїїнеа а корнѣлї. Їнтр'адѣвѣрѣ, este зпѣ лѣкрѣ їїстѣ а петрече вїеца са стїндѣ ин ґенскї, мѣкарѣ сїндѣ їнґенскїатѣ нїнтеа зпсї dame фрѣмоасе, реїїна їнїмеї; дарѣ а ста їнґенскїатѣ нїнте зпсї рече, asta este нѣмаї де гѣстѣлѣ орїенталелорѣ; апїї vedemѣ преа вїне ферїчїреа вїедеї лорѣ

(Ва зрѣма.)

Comunicățiїnї științifice mїcї.

Observațiїnїle meteorologїcїne la Bєkspeuți de la 22—30 Aprilie.

Temperatѣra dѣnѣr термометрѣ лїї Reaumur, ин змѣрѣ.				Dim. ла ора 6, d. а ла ора 4, seara ла ора 10			
	Dim. ла ора 6,	d. а ла ора 4,	seara ла ора 10.	Ла 29	9	15,5	12,5
Ла 23	12	17	15	Ла 30	10	17	12
Ла 24	14,3	21,8	15	Temperatѣra	11,7	16,7	12,8
Ла 25	14	19	14	de mїzлок			
Ла 26	14	15	12	Barometрѣ а variatѣ	їнтре 327	ши 328	lїnїe
Ла 27	10	15	12	de Hapїsѣ.			
Ла 28	19	15	10,5	O zi а ploatѣ.			